

Repræsentation

Hvorfor læse denne tekst?

Begrebet repræsentation henviser til en central social praksis, der producerer kultur og mening - det understreger, at det symbolske domæne er kernen i det sociale liv. Repræsentation er en væsentlig del af processen, hvorved mening produceres og udveksles mellem medlemmer af en kultur. Det involverer brug af sprog, tegn og billeder, der står for eller repræsenterer ting (Hall 1997). Sprog, i bredeste forstand, omfatter her ikke kun tale- eller skriftsprog, kropslige bevægelser og lignende, men også andre måder at skabe mening på, som den måde, hvorpå modeindustrien bruger tøj, eller fjernsyn bruger digitale billeder og så videre. Som sådan er repræsentation et centralt træk ved uddannelse, eller mere præcist, uddannelse i sig selv er et repræsentationssystem, ligesom videnskabelige discipliner er, inklusive antropologien. Institutionelle kontekster og diskurser såvel som individuelle undervisere er dybt involveret i meningsdannelse - de organiserer, definerer og repræsenterer historisk specifik viden og verdensopfattelser.

Derfor er det meget vigtigt for undervisere at reflektere over repræsentationsprocessen i uddannelsesmiljøet. Denne tekst vil først forklare, hvad der menes med repræsentation, og placere den i sammenhæng med antropologi. Det vil derefter tilbyde en nytænkning om uddannelse som en af de diskurser, der også gør repræsentationssystemerne og giver et etnografisk eksempel.

Historisk kontekst

Vi henviser her til, hvad Hall (1997) generelt identificerer som en konstruktivistisk tilgang til repræsentation og meningsskabelse. Denne tilgang antyder, at hverken ting selv eller individuelle mennesker kan bestemme betydning i sprog. Betydning produceres, den konstrueres gennem repræsentationssystemer. En klippe kan være en tæt masse på siden af en vej, den kan være en kampesten, den kan være et våben, et redskab, et byggemateriale, et ornament osv. Betydningen af en klippe er ikke i selve klippen, men i den relation mennesker forstår den i. Vi må altså ikke forveksle den materielle verden, hvor ting og mennesker findes, og de symbolske fremgangsmåder og processer, gennem hvilke repræsentation, mening og sprog fungerer (Hall 1997).

I 1980'erne skiftede dominerende synspunkter på repræsentation inden for samfundsvidenskab og humaniora mod disse konstruktivistiske tilgange, der blev spiret af tidens teoretiske og historiske forhold (efter Anden Verdenskrig, dekolonisering, postkolonial kritik osv.). Marcus og Fisher (2003) har kaldt denne overgang til "repræsentationskrisen".

Det teoretiske skifte mod spørgsmål om repræsentation i en række discipliner involverede anvendelsen af en selvkritisk refleksivitet på problemer med vidensproduktion, sandhedsdannelse, fortolkning og diskursive former for repræsentation. I antropologien opstod "repræsentationskrisen" fra usikkerhed om passende midler til at beskrive den sociale virkelighed og førte til en kritisk debat om emnet for antropologi (den 'Anden'), dens metode

TRANSCA

(etnografi), dens medium (feltarbejde og feltsteder) og ultimativ intention (videnproduktion) (Marcus & Fisher 2003; Clifford & Marcus 1986). At se kultur som sammensat af enormt anfægtede koder og repræsentationer, at se politisk og poetisk som uadskillelig og erkende, at videnskab ikke er over historisk og sproglig proces blev af Clifford & Marcus 1986 fremhævet som et sæt grundlæggende spørgsmål for disciplinen. Hvordan kan antropologi nogensinde komme med objektive påstande om dem, den undersøger? Hvad er de etiske og politiske dimensioner ved at konstruere repræsentationer af andre kulturer? Hvad kan disse spørgsmål afsløre om refleksivitet, hvordan kan disciplinen tilpasse sig en sådan kritik, og skal det overhovedet være? Disse kritiske spørgsmål er nyttige at udforske med hensyn til uddannelsesmæssig praksis og repræsentationsprocesser.

a) Diskussion

Lad os starte med et eksempel på segregeret skolegang i Bosnien-Hercegovina kaldet "to skoler under ét tag" (dvije škole pod jednim krovom), der er almindelig i de centrale og sydlige dele af landet, primært befolket af bosniere og kroater. Studerende udgør to forskellige skoler i en bygning. Studerende går i skole i forskellige skift og med lange pauser for at minimere kontakten mellem dem. I nogle skoler går de ind i forskellige indgange eller skal bruge forskellige trapperum. De bruger forskellige lærebøger; har forskellige lærere og endda et helt andet administrativt system. Selv i såkaldte 'ensartede' skoler, såsom Mostar Gymnasium, med Bosniak og kroatisk studerende, anvendes en anden læseplan. Eleverne er sammen i gymnastiksalen og computerlaboratoriet, men lærer adskilt fra hinanden, på forskellige sprog, i geografi og historie.

Tænk nu på uddannelsesinstitutioner som repræsentative systemer, der beskæftiger sig med ideer og 'sandheder' om, hvordan verden er og skal være. Undervisningen i bestemte emner - matematik, sprog, musik, geografi osv. - og deres organisering (med hensyn til hvornår, til hvem og hvordan de undervises) giver ikke bare objektive beskrivelser af verden eller overfører objektiv viden. De danner ikke blot logiske samlinger; de genererer repræsentationer og attributværdi og betydning i tråd med visse perspektiver eller klassifikationsskemaer, der er historisk specifikke. Uddannelsesinstitutioner egner sig, viser, producerer og deler viden til bestemte formål. Den institutionelle position giver dem mulighed for at formulere og forstærke specifikke rammer for viden.

For at tænke videre på uddannelse som et repræsentativt system kan vi undersøge spørgsmålet om race. Evolutionær og fysisk antropologi var dybt impliceret i opbygningen og formidlingen af repræsentationer af racialiserede andre, der selv i dag ligger til grund for generel forståelse af race. Men kulturanthropologer har også kritiseret både racebegrebet og den evolutionære tænkning der lå i mange datidige repræsentationer. I første halvdel af det 20. århundrede analyserede en af antropologiens fædre, Franz Boas (1858 - 1948) og en gruppe af hans antropologstuderende populære K-12-lærebøger i amerikanske skoler. De fandt ud af, at flertallet af lærebøger "misbruger begrebet 'race'", mens et betydeligt beløb "lærer, hvad der svarer til nazistiske doktriner, der støder op til overlegne og ringere racer" (Boas i Burkholder, 2011). Boas arbejdede direkte med lærerforeninger, fremtrædende

TRANSCA

ationale pædagoger og mange af sine egne tidligere studerende inden for antropologi for at dyrke en mere nøjagtig repræsentation af menneskelig mangfoldighed i folkeskoler. En af Boas' studerende, Ruth Benedict, skrev kritisk om begrebet race, og om forholdet mellem videnskaben og politiske fordomme. Benedicts protegé, Margaret Mead, skrev om skolen i den amerikanske kultur og hvem der opdrager børnene. Efter Boas' eksempel arbejdede Benedict, Mead og endnu en kvindelig antropolog, Gene Weltfish, direkte med læreruddannere, lærere, uddannelsesorganisationer, militæret og fagforeninger for at designe toleranceprogrammer (brochurer og film) under Anden Verdenskrig (Burkholder, 2011, se *The Brotherhood of Man*, <https://www.filmpreservation.org/preserved-films/screening-room/brotherhood-of-man-1947>).

Historiske og sociale ændringer, politiske kampe, tidens gang, globaliserede arbejdsmarkeder og den geografiske formidling af videnskabelig racisme og andre begivenheder har ændret måden, hvorpå race er repræsenteret og tænkt overalt i verden. Hvad vi underviser i, og hvordan vi underviser (såvel som hvad vi synes) om race, er ikke blevet et mindre omdiskuteret spørgsmål for både undervisere, antropologer, forskere, studerende, forældre og samfundet generelt.

b) Etnografisk eksempel

I 1990'erne gennemførte Linwood H. Cousins (1999) en etnografisk undersøgelse af en sort gymnasium og samfund i en amerikansk by. Et to-årigt arbejde med feltarbejde tillod ham at beskrive, hvordan repræsentationer omhandlede klasse flyttede sig til racemæssige, etniske eller kønnede relationer på en skole der ellers var stolt af opadgående mobilitet, og som der er inkorporeret i forestillinger om respektable værdier, adfærd og holdninger i forhold til skole, familie og samfund.

Cousins analyserer specifikt, hvilke måder at klæde sig på, tale, gestikulere og socialisere er konstrueret som respektable af skolens personale, studerende, forældre og samfundet i bredere forstand, og samtidigt hvilke der af forskellige årsager betragtes som bekymrende og upassende. Han undersøger, hvordan studerende "spiller" på og med forskellige repræsentationer af race, klasse og køn, og hvordan de forhandler deres egne identiteter ud fra disse.

I sammenhæng med et samfund og en skole, ser de sig selv som stræbende efter en opadgående social mobilitet ved at vedtage middelklassens livsstil, adfærd og kultur - æstetikken i en populær sort genre, såsom hip hop, betragtes som selvdestruktiv, selv-hånende og respektløs over for det sorte samfund. I den populære fantasi betragtes hiphop som "underklasse" og forbindes med sort kriminalitet, vold, sexismen og seksuel promiskuitet.

Selvom nogle studerende, der klædte sig og spillede som "underklasse", havde forældre med universitetsuddannelse, gode lønninger og en etik om opadgående mobilitet gennem uddannelse, deres livsstil - primært hvor de boede, den slags sorte etniske tøj, de havde på sig, mad de spiste og deres tendens til at tale i vid udstrækning sort engelsk (AAE) - understøttede andre symboler i skolen for at signalere til mange studerende og personale om en underklasses indflydelse i deres baggrund. For mange lærere, forældre, studerende og personale repræsenterede for eksempel høj opførsel social tilbagestående og en generel

TRANSCA

mangel på passende værdier og smag, især når eleverne var 'høje' i en ikke-sort offentlighed. For mange i samfundet var høj opførsel skamfuld for "racen" og udviste "underclassness". I løbet af Cousins' forskning besluttede skolen at afstraffe elevernes adfærd og begyndte at straffe de elever der ikke udviste den foretrukne opførsel som at klæde sig pænt, tale ordentligt og respektere autoritet.

Mens studerende anerkendte og værdsatte den respekt, deres samfund holdt for bestemte talehandlinger, adfærdsmæssige handlinger og æstetik forbundet med race og kønsrespekt, trampede og vanærede de også disse ved at overdrive, markere og gøre grin med deres egenskaber fra middel- og underklassen. På denne måde overgår studerendes handlinger - som modstand mod læseplanens hvidhed - enkle fortolkninger af trods, umodenhed, modstand og reproduktion. Cousins hævdede, at disse unge havde deres eget handlefrihed og et væld af ambitioner og intentioner, der var både kompatible og uforenelige med deres jævnaldrende, familie og samfund. Tendenser, som tøj-tendenser, sprog, musik og holdninger er indarbejdet i personlig og offentlig politik og anvendt som negative symboler på race / etnisk, klasse og kønsidentitet. Under forhandling mellem forskellige repræsentationer af livsmuligheder dannede eleverne deres egne identiteter, der ikke passede pænt ind i givne klassifikationer, men viste sig at have en dybtgående effekt på deres uddannelsesmuligheder.

Tænk videre:

1. Tænk på emner, du underviser. Har du nogensinde stillet spørgsmålstegn ved, hvordan emnet er repræsenteret af dig eller af lærebogen? Betyder dit emne noget andet for dig, dine studerende, andre kolleger og samfundet?
2. Hvilke værdier er forbundet med dit emne? Gør disse associationer (hvilke?) det, du underviser i, sværere eller lettere at undervise?
3. Har din skole regler om 'anstændig' eller passende opførsel og påklædning? Bestemmer skolen på forskellig vis over adfærd og livsstil baseret på hvad disse repræsenterer? Hvis ja, hvad og hvis identitet står på spil?
4. Kan du give et eksempel på, hvordan elever spiller på/leger med reglerne for 'passende' adfærd? Diskuter hvad denne 'leg' kan betyde for studerende?
5. Tror du, at det du underviser påvirker dine studerende, udover tilegnelsen af viden og færdigheder? Er det forbundet med en bestemt form for livsforløb?

KEY-WORDS

Repræsentation, sprog, symbolik, kultur, uddannelse, race

Litteratur:

Burkholder, Z. (2011). "Can Anthropology Improve Antiracist Education?". *Anthropology Now* 3/3: 36-46.

TRANSCA

Clifford, J., Marcus, G. E. (1986). *Writing Culture: The Poetics and Politics of Ethnography*. University of California Press.

Cousins, L. H. (1999). "'Playing between Classes': America's Troubles with Class, Race, and Gender in a Black High School and Community". *Anthropology & Education Quarterly* 30/3: 294-316.

Hall, S. (1997). *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. SAGE Publications.

Marcus, G. E., Fischer, M. M. J. (2003). *Antropologija kao kritika kulture: eksperimentalni trenutak u humanističkim znanostima*. Zagreb: Naklada Breza.

Organization for Security and Cooperation in Europe. Mission to Bosnia and Herzegovina. 2018. „Two Schools Under One Roof” The Most Visible Example of Discrimination in Education in Bosnia and Herzegovina

Forfatter: Jelena Kupsjak, Danijela Birt Katić (Croatia)

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use, which may be made of the information contained therein.

